

Det kongelige Kulturdepartementet
PB 8030
0030 OSLO

MOTTATT
02 JUL 2013

Dato: 01.07.2013
Saksbehandler: Per Grøtterud
Telefon direkte: 75 55 60 93
Deres ref.:
Løpenr.: 46070/2013
Saksnr./vår ref.: 2013/3654
Arkivkode:

Innspill - Kulturutredningen 2014 fra Bodø kommune

PS 13/109 Høring - Kulturutredningen 2014

Forslag til vedtak

Formannskapet godkjenner rådmannens forslag til høringsuttalelse slik den fremkommer i oppsummering i denne sak.

Formannskapets behandling i møte den 26.06.2013:

Votering

Enstemmig vedtatt

Vedtak

Formannskapet godkjenner rådmannens forslag til høringsuttalelse slik den fremkommer i oppsummeringen i denne sak:

«Sammendrag

Kulturdepartementet har sendt ut NOU 2013: 4 «Kulturutredningen 2014» til høring. Høringsfristen er satt til 1. juli 2013.

Formålet har vært å utrede utviklingen i norsk kulturpolitikk etter 2005, og gi en vurdering av de viktigste utfordringene kulturpolitikken står foran i årene som kommer. Sentralt i kulturpolitikken etter 2005 er Kulturløftet I og Kulturløftet II, som innebærer et stort økonomisk løft for norsk kulturliv.

Utvalget har ved dette dokumentet utarbeidet Norges første offentlige utredning om kulturpolitikk. Utredningen er en selvstendig, analytisk og kunnskapsbasert rapport som inneholder flere kritiske merknader til gjeldende kulturpolitikk. Utredningen tar for seg hovedområder som historisk bakgrunn tilbake til nasjonsbyggingen fra 1814, kulturpolitikkenes berettigelse, kulturpolitikken etter 2005, samt strategier for kulturpolitikken etter 2014 og konkrete tilrådinger.

Utvalget foreslår nasjonale mål for kultur, og en avgrensning av det kulturpolitiske ansvarsområdet. Utvalget mener den kulturelle grunnmuren må styrkes og foreslår et lokalt kulturløft. I denne sammenheng mener utvalget det bør vurderes øremerking av midler til kommunene i en tidsavgrenset periode. Når det gjelder kulturpolitikkenes sektoransvar foreslår utvalget kulturdepartementet som et sterkere sektordepartement gjennom overføring av flere ansvarsområder, samt styrking av lovgrunnlaget for kulturpolitikken på flere av dens virkeområder. Bodø kommune mener Enger-utvalget har gjort et grundig arbeid i sine analyser, drøftinger og vurderinger. Rådmannens forslag til høringsuttalelse er konsentrert om de områder som berører kommunens kulturpolitikk.

Bakgrunn for saken

Regjeringen oppnevnte 18. mars 2011 et offentlig utvalg som skulle arbeide med Kulturutredningen 2014. Leder av utvalget har vært Anne Enger og utvalget har bestått av 14 medlemmer. Utvalget overleverte sin utredning på 330 sider 4. mars 2013. Kulturdepartementet har sendt ut NOU 2013: 4

Kulturkontoret

Postadresse:
Postboks 319, 8001 Bodø
Besøksadresse:
Kongensgt 23, 8006 Bodø

Telefoner:
Sentralbord: 75 55 50 00
Ekspedisjon: 75 55 50 00
Telefax: 75 55 60 08

Elektroniske adresser:
postmottak@bodo.kommune.no
www.bodo.kommune.no

Orgnr.:
972 418 013
Bankkonto:
4500 55 00080

«Kulturutredningen 2014» til høring. Høringsfristen er satt til 1. juli 2013.

Formålet med arbeidet i Enger-utvalget har vært følgende:

- utrede utviklingen i norsk kulturpolitikk i perioden som omfattes av de to kulturloftene,
- gi en vurdering av de viktigste utfordringene kulturpolitikken står overfor i årene fremover.

Dette dokumentet er Norges første offentlige utredning om kulturpolitikk. Utredningen er en selvstendig, analytisk, kunnskapsbasert og kritisk rapport. Arbeidet med utredningen bygger på åtte delutredninger, mange møter med og innspill fra kulturlivet, et enstemmig utvalg, en lyttende og samlende leder, samt et dyktig sekretariat. Utredningen uttrykker flere kritiske merknader til gjeldende kulturpolitikk.

Utredningen har følgende inndeling:

- Historisk bakgrunn
- Kulturpolitikken berettigelse
- Kulturpolitikken etter 2005 (utgjør ca. 200 sider)
- Kulturpolitikk etter 2014
- Tilrådinger

Historisk bakgrunn

Navnet Kulturutredningen 2014 henspiller på at det er dette året Kulturloftet skal være innfridd. I 2014 er det også to hundre år siden Norge fikk sin Grunnlov. Utvalget har i sitt arbeid vært opptatt av denne historiske begivenheten, og av betydningen verdiene som er nedfelt i Grunnloven – demokrati, rettsstat, menneskerettigheter – har hatt for kulturpolitikken som har blitt ført i Norge fra 1814 og frem til i dag. Utvalget ser det som avgjørende at kulturpolitikken bygger opp under disse verdiene også i fremtiden. Utredningen beskriver i denne delen av dokumentet kulturens rolle i nasjonsbyggingen fra 1814 og kulturpolitikken rolle i utviklingen av velferdsstaten fra siste halvdel av 1900-tallet.

Kulturpolitikken berettigelse

Utvalget er opptatt av å gjøre seg opp en mening om hva som ligger i begrepet kultur og hvilke betydning kulturen har for samfunnet. Dette mener utvalget er nødvendig for å rettferdiggjøre at kunst- og kulturvirksomheter subsidieres med fellesressurser. Utvalget foreslår begrepet «**ytringskultur**» for å gi det politiske kulturbegrepet substans og avgrensning uten å identifisere kultur med et gitt, forhåndsbestemt innhold. Begrepet har to dimensjoner. På den ene siden viser det til formidling, vern og videreføring av materiell og immateriell kulturarv. På den andre siden viser det til kunstneriske virksomheter i vid forstand. Begrepet ytringskultur er et romslig kulturbegrep som omfatter både den profesjonelle og den frivillige og amatørbaserte kulturvirksomhet. Samtidig avgrenser begrepet ytringskultur seg til virksomheter som har ekspressive formål.

Utvalget er opptatt av at kunstnerisk virksomhet og kulturvirksomhet er grunnlag for mange former for sosialt liv og at kultur er en samfunnskapende kraft. Drivkraften er utøvers og publikums interesse for kulturuttrykkenes innhold og kvaliteter. Utvalget understreker kulturvirksomhetens betydning for demokratiet gjennom å gi arenaer eller møteplasser for offentlig samtale og på den måten i stor grad bidrar til «uenighetsfellesskapet».

Begrunnelsen for at offentlige myndigheter bør yte støtte til kulturlivet, er etter utvalgets syn å finne i verdiene **demokrati, rettferdighet og mangfold**. Dette utdypes blant annet slik:

For at kulturlivet skal kunne oppfylle den *demokratifremmende* rollen, må kulturpolitikken innrettes på en slik måte at den bidrar til *mangfold i uttrykksformer* så vel som i de sosiale erfaringene som kommer til uttrykk i kulturlivet.

Det forutsetter også at kulturvirksomheter har kulturprodukter av faglig høy kvalitet og når ut til *varierte publikumsgrupper*. I tråd med *rettferdighetsperspektivet* er det naturlig at kulturpolitikken fokuserer på grupper som barn, ungdom, eldre, kulturelle minoriteter, personer med nedsatt

funksjonsevne og fattige. Samtidig understreker utvalget at denne kulturpolitiske innsatsen ikke bør underordnes andre formål som forebygging, helse eller integrering. Grunnlaget for kulturpolitiske tiltak rettet mot disse gruppene må være å sikre at de får oppfylt sin rett til gode kunst- og kulturopplevelser på en likeverdig måte.

Kulturpolitikk etter 2005

Kulturloftet I og Kulturloftet II har som målsetting at én prosent av statsbudsjettet skal gå til kultursektoren/kulturlivet. Regjeringens kulturpolitikk har, tross økte bevilgninger til kulturlivet, ikke sagt noe om hvorfor kulturpolitikk er viktig og hvorfor det er nødvendig å heve dette politikkområdets

status. Kulturutredningen 2014 har gjort en hederlig innsats for å rette på dette gjennom sine analyser av begrunnelsen for kulturpolitikk.

Den statlige kulturpolitikken etter 2005 har bidratt til at det er blitt reist en rekke kulturbygg i landet og det har blitt etablert nye kulturinstitusjoner. En større andel av de statlige kulturmidlene har blitt kanalisert til regionene, som følge av at realøkningen på flere kulturfelt har gått til region- og landsdelsinstitusjoner. Kulturutredningen 2014 peker på at mange av målene i Kulturloftene er oppfylt, eller man er kommet langt i å oppfylle dem. Det gjelder også målet om at én prosent av statsbudsjettet skal gå til kultur. Men økningen i kunstproduksjonen og publikumsoppslutning står ikke i forhold til denne innsatsen. Kulturloftet har ikke ført til særlig stimulering av den skapende virksomheten utenfor institusjonene, og det økende kulturelle mangfoldet i befolkningen gjenspeiles ikke i kulturlivet. I kulturloftperioden har frivilligheten gått fra å være en liten post på det statlige kulturbudsjettet til å bli den nest største. En god del av disse midlene går til områder utenfor ytringskulturen, det vil si idretten. Mønsteret i fordelingen av budsjettmidlene er stort sett opprettholdt og forsterket.

På den ene siden er det foretatt en betydelig vekst i driftsutgifter til kulturformål, samt kraftig vekst i investeringsutgiftene til kulturformål. På den andre siden opplever ikke lokalt kulturliv vekst, men tvert imot nedgang.

Det har i perioden etter 2005 gjennom Kulturloftet I og Kulturloftet II foregått et «idrettsloft, et «kulturhusloft» og/eller kanskje et «festivalloft/begivenhetskulturløft» i kommunene. Den kulturelle grunnmuren som folkebibliotek, fritidsklubber og kulturskole har stagnert eller gått tilbake. I tillegg har det samlet sett foregått en nedbygging av kommunal kultursektor slik at det er færre som taler kulturens sak i kommunene – i mange kommuner er kulturfeltet i mindre grad enn før et selvstendig virksomhetsområde. Dette gjelder ikke de største kommunene. Utvalget mener Kulturloven fra 2007 har vært helt uten effekt.

Også for Nordland det ut til at beskrivelsene til Enger-utvalget stemmer. Det har vært et idrettsloft og et kulturhusloft, mens folkebiblioteket og kulturaktiviteter for barn og unge er taperne i satsingen etter 2005. Kulturskolene er også godt under gjennomsnittet. Satsingen har vært dominert av svært store idrettsanlegg og kulturbygginvesteringer. Perioden etter 2005 har på alle forvaltningsnivåer vært en tid for kulturpolitiske investeringer i storslåtte bygg og scener. Det har vært en tid for oppbygging og styrking av organisasjoner og institusjoner.

Kulturpolitikk etter 2014

Utvalget legger vekt på at i kulturpolitikken etter 2014 bør trykket ligge på innholdet i de etablerte infrastrukturen. Det må dreie seg om å øke produksjonen av kunst og kultur, om et økt fokus på aktiviteter som kommer publikum til gode og om en forsterket vektlegging av kunstnerisk og faglig kvalitet. Utvalget presenterer strategier som bør legges til grunn for å løse disse utfordringene i fremtiden.

Kort fortalt mener utvalget at kulturpolitikken etter 2014 må legge opp til et lokalt kulturløft, den må sette kunstproduksjon og publikum i sentrum, den må satse på kunnskap og kvalitet, den må fremme kulturelt medlemskap, legge til rette for en bærekraftig kunstnerpolitikk og stimulere til en

utvidelse av kulturlivets finansieringsgrunnlag.

Utvalget mener det er helt sentralt i kulturpolitikken videre satsing at de etablerte rettferdighetsmålene må opprettholdes. Disse målene oppsummeres i begrepet **kulturelt medlemskap**, som viser til at alle grupper i samfunnet må gis mulighet til å utvikle kulturen de forstår seg selv gjennom, samtidig som de gis mulighet til å delta på kulturelle fellesarenaer. Utvalget uttrykker dette på følgende enkle måte: Utfordringen med å skape et inkluderende kulturliv som gjenspeiler det kulturelle mangfoldet i samfunnet er avgjørende for kulturpolitikken legitimitet.

Når utvalget mener at videre satsing må være et løft i det lokale kulturlivet, er det nettopp basert på et mangfolds- og inkluderingsmål. Dels mener utvalget at en økonomisk styrking av den kulturelle grunnmuren i det lokale kulturlivet i seg selv vil kunne bidra til å oppfylle dette målet. For som utvalget sier: «Folkebibliotekene og fritidsklubbene, eller kulturhus for ungdom, er kulturarenaer som utmerker seg ved at de er åpne for alle. Å styrke disse kulturarenaene rundt om i kommunene er å bidra til et mer inkluderende kulturliv.» Dels er dette også ment som en utfordring til det lokale kulturlivet om å bli en inkluderende arena. Det ligger betydelige utfordringer i å sørge for at andre kulturarenaer i det lokale kulturlivet, som kulturskolene, skal bli tilgjengelige for alle deler av befolkningen.

Vurderinger

Høringsuttalelsen er konsentrert om de områder som berører kommunens kulturpolitikk.

Bodø kommune mener Enger-utvalget har gjort et grundig arbeid i sine analyser, drøftinger og vurderinger. Bodø kommune vil berømme utvalget for en velskrevet rapport som gir en solid gjennomgang av kulturpolitikken. Det er verdifullt at vi med dette har fått landets første offentlige utredning om grunnlaget for en kulturpolitikk.

Nasjonale mål for kultur

Utvalget peker på at det å føre en offensiv kulturpolitikk er en nødvendig oppgave for offentlige myndigheter. Utvalget understreker betydningen av å opprettholde og styrke den kulturelle infrastrukturen som en viktig forutsetning for et levende demokrati. Kunst og kultur er en ressurs som er ulikt fordelt i befolkningen. Kulturpolitikken bidrar til et mer rettferdig kulturliv. Det må legges til rette for et mangfold av kunstnere og kulturuttrykk, og for at hele befolkningen skal kunne delta i kunst- og kulturlivet. Utfordringen med å skape et inkluderende kulturliv som gjenspeiler det kulturelle mangfoldet i samfunnet, er avgjørende for kulturpolitikken legitimitet. De nasjonale målene for kulturpolitikken bør være demokrati, rettferdighet og mangfold.

Tid for et lokalt kulturløft

Utvalget mener den kulturelle grunnmuren må styrkes og foreslår et lokalt kulturløft. Styrking av kulturskole, åpne bibliotek, blomstrende kulturaktivitet i øvings- og fremføringslokaler, samt frivillig innsats blant annet i korps og kor, forutsetter større oppmerksomhet og mer penger også fra statlig hold sier utvalget. Og mener derfor det kan være behov for å vurdere øremerking av midler til lokalt kulturløft i kommunene i en tidsavgrenset periode. Disse midlene bør særlig rettes inn mot tiltak som:

- folkebibliotekene
- kulturskolene
- innføring av en dirigentlønnsordning
- øvings- og fremføringslokaler i det lokale kulturlivet

Bodø kommune er enig i at det er tid for å styrke den kulturelle grunnmuren gjennom et lokalt kulturløft.

Bodø kommune mener det er viktig å finne ordninger som sikrer tilgang til midlene i forhold til skisserte tiltak. Det er viktig i for forholdt til prosjektmidler og driftsmidler knytte til de statlige ordningene.

Bodø kommune er enig i at voksenopplæringsloven § 7 suppleres vedrørende behovsprøvd lager. Dette er særlig et tydelig behov for korps-aktivitetene.

Kulturpolitikens sektoransvar

Kulturen er sektorovergripende og de fleste departementer har ansvar for kulturaktiviteter og deler av kulturarven. Slik bør det fortsatt være, men utvalgets vurderinger av utviklingen innenfor deler av kulturlivet, tilsier at det bør gjøres flere organisatoriske endringer. Mer spesifikt mener utvalget at: ansvaret for kulturskolene bør overføres fra Kunnskapsdepartementet til Kulturdepartementet.

- det bør vurderes om ansvaret for de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene skal flyttes fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet til Kulturdepartementet.
- det bør vurderes om ansvaret for fritidsklubbene skal flyttes fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet til Kulturdepartementet.
- det bør vurderes om ansvaret for kulturminnevernet bør flyttes fra Miljøverndepartementet til Kulturdepartementet.

Bodø kommune er i positive til prinsippet om å samordne og omorganisere på nye måter i kulturfeltet. Det er samtidig viktig at det er rom for lokale tilpassinger i kommunene.

Oppsummering

1. Bodø kommune er enig i at den endelige etableringen av Nordnorsk Opera- og Symfoniorkester gjennomføres og at det blir gitt driftsbetingelser i det nasjonale kulturbygget Stormen i Bodø, på samme måte som for symfoniorkester i andre nasjonale bygg for eksempel i Kristiansand og Stavanger.
2. Bodø kommune er i positive til prinsippet om å samordne og omorganisere på nye måter i kulturfeltet. Det er samtidig viktig at det er rom for lokale tilpassinger i kommunene.
3. Bodø kommune er enig i at det er tid for å styrke den kulturelle grunnmuren gjennom et lokalt kulturløft.
4. Bodø kommune mener det er viktig å finne ordninger som sikrer tilgang til midlene i forhold til skisserte tiltak. Det er viktig i forhold til prosjektmidler og driftsmidler knyttet til de statlige ordningene.
5. Bodø kommune er enig i at voksenopplæringsloven § 7 suppleres vedrørende behovsprøvd lager. Dette er særlig et tydelig behov for korps-aktivitetene.
6. Bodø kommune stiller seg positiv til regjeringens løft for biblioteksektoren og styrking av nasjonalbiblioteket. Stormen Bibliotek og Litteraturhus søker i den sammenheng å bli en modell og en utprøvingsarena for fremtidens bibliotek. I tillegg til målsetninger om å bli et senter for landsdelen i form av nyskapende formidlingsarbeid i bibliotek og digital formidling. Bodø kommune støtter forslag til ny biblioteklov, som understøtter kommunens egne strategier.

Formannskapet godkjenner rådmannens forslag til høringsuttalelse.

Rolf Kåre Jensen
Rådmann

Arne Øvsthus
kommunaldirektør

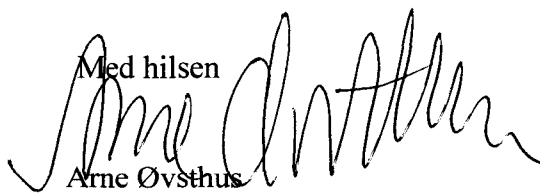
Saksbehandler: Per Grøtterud

Trykte vedlegg:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/nouer/2013/nou-2013-4.html?id=715404>

1. Bodø kommune er enig i at den endelige etableringen av Nordnorsk Opera- og Symfoniorkester gjennomføres og at det blir gitt driftsbetingelser i det nasjonale kulturbygget Stormen i Bodø, på samme måte som for symfoniorkester i andre nasjonale bygg for eksempel i Kristiansand og Stavanger.
2. kommune er i positive til prinsippet om å samordne og omorganisere på nye måter i kulturfeltet. Det er samtidig viktig at det er rom for lokale tilpassinger i kommunene.
3. Bodø kommune er enig i at det er tid for å styrke den kulturelle grunnmuren gjennom et lokalt kulturløft.
4. Bodø kommune mener det er viktig å finne ordninger som sikrer tilgang til midlene i forhold til skisserte tiltak. Det er viktig i forhold til prosjektmidler og driftsmidler knyttet til de statlige ordningene.
5. Bodø kommune er enig i at voksenopplæringsloven § 7 suppleres vedrørende behovsprøvd lager. Dette er særlig et tydelig behov for korps-aktivitetene.
6. Bodø kommune stiller seg positiv til regjeringens løft for biblioteksektoren og styrking av nasjonalbiblioteket. Stormen Bibliotek og Litteraturhus søker i den sammenheng å bli en modell og en utprøvingsarena for fremtidens bibliotek. I tillegg til målsetninger om å bli et senter for landsdelen i form av nyskapende formidlingsarbeid i bibliotek og digital formidling. Bodø kommune støtter forslag til ny biblioteklov, som understøtter kommunens egne strategier.

Formannskapet godkjenner rådmannens forslag til høringsuttalelse.»

Med hilsen

Arne Øvsthus
Kommunaldirektør

for
Arne Vinje
kultursjef